

Kommunal- og forvaltningskomiteen
(Kun avgitt per e-post)

Deres referanse:
Vår referanse: 2021/37
Dato: 10.02.2021

Innspill til Kommunal- og forvaltningskomiteen om Meld. St. 12 (2020-2021). Nasjonale minoriteter i Norge - En helhetlig politikk

Vi viser til Kommunal- og forvaltningskomiteens invitasjon om å komme med innspill til stortingsmelding 12 (2020-2021) om nasjonale minoriteter i Norge.

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Vi skal bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene, særlig ved å gi råd og fremme anbefalinger til Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre. Høringsuttalelser er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet.

Meldingen omhandler mange viktige spørsmål, NIM har valgt å avgrense vårt høringssvar til følgende.

1. Kunnskap om nasjonale minoriteter

I stortingsmeldingens kap. 4.4 heter det blant annet at det er forholdsvis få som kjenner til nasjonale minoriteter blant majoritetsbefolkningen. I NIMs møter med nasjonale minoriteter, er det fremhevet at de føler seg usynliggjort i samfunnet og at de ofte blir møtt med uvitenhet. Mangelen på kunnskap om nasjonale minoriteter og om statens forpliktelser overfor dem, er en utfordring. NIM vil spesielt understreke behovet for økt kunnskap i statsadministrasjonen og i kommuner.

Av kap. 4.4 fremgår det at man skal øke kunnskapen om nasjonale minoriteter gjennom utdanningssektoren, kulturlivet og ved forskning. NIM ønsker dette velkommen. Mangel på forskning om situasjonen for nasjonale minoriteter har bl.a. blitt påpekt av Europarådet i forbindelse med behandling av rapporter fra Norge om gjennomføring av rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter. Etter NIMs syn er det behov for mer forskning om spesifikke utfordringer som nasjonale minoriteter møter i dagens samfunn. Det er positivt at departementet planlegger å få kartlagt diskriminering av ulike grupper på boligmarkedet.

NIM mener det er viktig å styrke kunnskapen om nasjonale minoriteter i fylkeskommuner og kommuner, som omtalt i kap. 4.5.3. Etter Grunnloven § 92 er det statens myndigheter, inklusivt fylkeskommuner og kommuner, som skal sikre og respektere menneskerettighetene. Betydningen av dette må tydeliggjøres og ansatte må bevisstgjøres, særlig i de mest berørte kommunene.

2. Effektiv deltakelse

I meldingens kap. 4.2.1 tydeliggjør regjeringen hva de legger i begrepet «effektiv deltakelse», jf. rammekonvensjonen artikkel 15. NIM mener at det også er behov for å klargjøre hvilket ansvar fylkeskommuner og kommuner har for å sikre dialog og effektiv deltakelse. Det vises i denne forbindelse også til Norske kveners forbunds skyggerapport til Norges femte rapport om gjennomføring av rammekonvensjonen.

I stortingsmeldingens kap. 4.1.4 påpekes det at rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer hindrer aktiv samfunnsdeltakelse. Det finnes lite kunnskap om rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer som nasjonale minoriteter blir utsatt for. Ifølge meldingen, viser det som finnes av forskning at nasjonale minoriteter, særlig romer, opplever diskriminering i større grad enn befolkningen for øvrig. Det synes derfor å være behov for mer kunnskap om de konkrete utfordringene enkelte nasjonale minoriteter møter.

3. Språk

I kap. 4.1.2. omtales *Prop. 108 Lov om språk* hvor det fremmes et forslag om å lovfeste at kvensk, romani og romanes er nasjonale minoritetsspråk i Norge. I lys av forslag til ny språklav, ser NIM frem til at ytterligere tiltak for å fremme minoritetsspråk iverksettes, i samarbeid med minoritetsspråkbrukerne. Europarådets ministerkomité og FNs rasediskrimineringskomité har også fremmet anbefalinger til norske myndigheter vedrørende minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes.

4. Barnevernet

I meldingens kap. 4.3.2 vises det til mistillit og utfordringer mellom hhv. romer og tater/romani i møtet med barnevernet. Det finnes lite tilgjengelig statistikk om hvor mange barn som er plassert i fosterhjem med samme minoritetsbakgrunn i Norge. I Romano Khers skyggerapport påpekes det imidlertid at majoriteten av romske barn i dag plasseres i ikke-romske fosterfamilier, samt at det ofte er liten kontakt mellom barna og deres biologiske familier. Dette kan føre til tap av familieband, språk og kulturell identitet, både for det enkelte barnet, samt for den romske minoriteten som helhet. Barnevernet må prioritere å rekruttere fosterfamilier som tilhører samme minoritet og å styrke forståelsen for romsk, samt tater/romanifolkets kultur i barnevernet. Dette ble også fremmet som en anbefaling om *umiddelbare tiltak* fra Europarådets ministerkomité. I denne forbindelse er det positivt med forslagene som fremmes i ny barnevernslov som ble sendt på høring. NIM mener at det må treffes tiltak for å sikre at disse bestemmelsene blir fulgt opp av barnevernet.

5. Tilgang til arbeidsmarkedet

Til tross for manglende forskning om diskriminering overfor nasjonale minoriteter, påpekes det i flere rapporter at det forekommer diskriminering på arbeidsmarkedet og boligmarkedet, særlig overfor romer og tater/romanifolket. I NIMs møter med, blant annet den romske minoriteten, ble utfordringer knyttet til arbeidsmarkedet trukket frem, og det ble etterlyst tiltak som er mer kultursensitive. Som det fremgår av meldingen er det mange fra den romske minoriteten som har omfattende levekårsutfordringer. Brobyggertjenesten til Romano Kher er et viktig tiltak. NIM savner imidlertid spesifikke tiltak for å styrke sysselsettingen, læringsordninger og tiltak for å bedre tilrettelegge for norske romer samt tater/romanifolket på arbeidsmarkedet. FNs rasediskrimineringskomité har også uttrykt bekymring og Europarådets ministerkomité har fremmet en anbefaling til norske myndigheter om dette behovet.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Helle Sanden

Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.